

Strategi

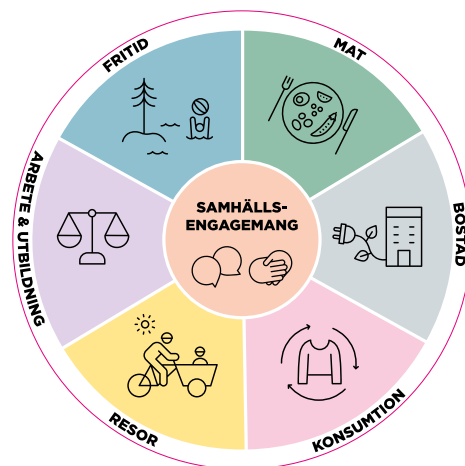
Leva hållbart

Sammanfattningsrapport 2023

Miljö- och klimatprogrammets strategier ska genom bred samverkan, både inom staden och med omgivande samhälle, utveckla nya lösningar och arbetssätt för att påskynda omställningen och öka Göteborgs Stads kapacitet att nå miljömålen.

Detta är en rapport som redovisar ett urval av det arbete som skett inom strategin, från programstart hösten 2021 fram till oktober 2023.

Vi skapar förutsättningar för att leva hållbart

Hur vi lever våra liv har påverkan på vårt välbefinnande, miljö och klimat och samhället i stort. Strategin "Vi skapar förutsättningar för att leva hållbart" syftar till att skapa goda förutsättningar för stadens invånare och besökare att kunna göra hållbara val inom planetens gränser. Eftersom privat konsumtion står för cirka 60 procent av de konsumtionsbaserade klimatutsläppen behöver den minska drastiskt för att staden ska kunna nå sina klimatmål.

Strategin utgår från den ekologiska dimensionen av hållbar konsumtion, men behöver samtidigt beakta kopplingen till de sociala och ekonomiska dimensionerna av leva hållbart. Kommunens verktygslåda är bred och kan handla om policyutveckling, stadsplanering, utveckling av service och tjänster, men också förståelsen av att det är en beteendeförändring som ska till och att lösningarna behöver samskapas med externa aktörer, inte minst invånarna själva.

Inriktningar

Strategin har inledningsvis fokuserat på att höja kunskapsnivån i staden kring utmaningarna med dagens konsumtion och stadens rådighet och verktyg inom området. Det handlar bland annat om stadsutveckling, utbudet av service och tjänster, kommunikation och att öka samhällsengagemanget i frågorna.

Komplexa problem och innovativa arbetssätt

Många faktorer påverkar varför dagens konsumtion och vårt sätt att leva inte sker inom de planetära gränserna. Strategin arbetar på olika sätt med att dels öka förståelsen för komplexiteten kring Leva hållbart, dels verka för nya arbetssätt som skiftar perspektiv och möjliggör nya innovationer. Samtidigt finns synergier att hämta om stadens förvaltningar och bolag blir bättre på att knyta ihop hur miljö- och klimatfrågor hänger ihop med social hållbarhet och en jämlik stad.

För att öka stadens kapacitet att ta sig an komplexa problem och utveckla nya arbetssätt har strategin Leva hållbart tagit initiativ till och/eller stöttat:

- » Innovationsspeleden Leva hållbart som bygger vidare på stadens befintliga utbildningsprogram för användardriven innovation.
- » Test av innovationsprocess tillsammans med deltagare från civilsamhälle, näringsliv, akademi och staden. Under våren 2023 arbetade tre team med att samskapa lösningar för hållbart resande långs väg 158.

Miljömål i fokus

Göteborg har ett klimatavtryck nära noll där konsumtionsbaserade utsläpp av växthusgaser per invånare behöver minska från 8,9 ton till 3,3 ton koldioxidekvivalenter per invånare till år 2030 för att ligga i linje med Parisavtalet.

Strategin kopplar också till mål inom Göteborgs Stads avfallsplan 2021 - 2030, Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018-2026 och Göteborgs Stads program för besöksnäringens utveckling 2022-2030.

Organisering

Ansvar att driva och samordna strategin Vi skapar förutsättningar för att leva hållbart ligger hos nämnden för demokrati och medborgarservice.

Strategin erbjuder bland annat samverkansplattformen "Arena Leva hållbart" som riktar sig till stadens förvaltningar och bolag.

Syftet med arenan är att öka kunskap och lärande, nätverkande och stimulera tvärgående samverkan utifrån en bred och holistisk syn på Leva hållbart.

Genom plattformen skapas överblick av pågående åtgärder inom staden och en gemensam bild av utmaningar som kan tas vidare på andra sätt.

En annan form för djupare involvering är genom innovationsspeleden Leva hållbart.

Innovationspeeden är ett koncept och utbildningsprogram för användardriven innovation inom Göteborgs Stad. Metoden baserar sig på innovationsguiden.se, framtagen av Sveriges kommuner och regioner.

Hösten 2023 genomfördes speeden med fokus på temat Leva hållbart, med team som utvecklar lösningar för hållbart resande genom mobilitetshubbar, återbruk kopplat till flerbostadshus i allmännyttan i Guldheden, samt en omställning för cirkulär ekonomi internt i staden.

Arbetet gjordes inom ramen för EU-projektet Mosaic i ett samarbete mellan stadsmiljöförvaltningen, demokrati och medborgarservice och miljöförvaltningen.

Staden behöver kunna erbjuda flera olika processer för systeminnovation och det finns fortsatt behov av att utveckla stadens verktygslåda och kunskapsnivå hos medarbetare och chefer inom området.

Samhällsengagemang

Ett samhälle där människors engagemang tillvaratas är grunden för en stark demokrati. Därför är det viktigt att staden fortsätter utveckla sin kapacitet och förmåga att i högre grad samverka med medborgare, näringsliv och akademi för att skapa behovsanpassade och väl förankrade lösningar. Detta kräver både nya arbetssätt, organisering och på många håll även en kulturförändring i staden, vilket strategin driver på inom sitt område.

Nämnden för demokrati och medborgarservice ansvarar för att bygga infrastrukturen för demokrati som stödjer förvaltningar och bolag i arbetet med medborgardialog och delaktighet. Under 2023 har nya koncept för dialog och samskapande utvecklats och testats tillsammans med flera förvaltningar och bolag. Exempel på detta är:

- » Konceptet ”Den framtidsbara staden” som sjuöppades på Frihamnsdagarna augusti 2023 som inkluderade temapass om bland annat hållbar mobilitet, cirkulär konsumtion, matomställning, samt barn och ungas klimatoro, engagemang och framtidstro. Tanken är att återanvända konceptet på kommande arenor, men också att ta arbetet vidare från dialogerna som varit. Ett exempel är temat ungas klimatoro och framtidstro där staden behöver arbeta med olika strategier mot målgruppen som utbildning och olika former för känslöhantering och möjligheter för engagemang.
- » Förberedelser för ett medborgarråd för klimatet våren 2024.

Samtidigt är det viktigt att fortsätta utveckla stadens stödstrukturer för att tillvarata befintligt engagemang i civilsamhället som bidrar till stadens miljö- och klimatmål. Exempel på arbete som pågår är:

- » Revidering av anvisningarna för föreningsbidrag för att möjliggöra för föreningar inom cirkulär och delningsekonomi att söka föreningsbidrag från staden. Behovet av detta framkom i en dialogprocess med civilsamhället som hölls våren 2021, och utmynnade i ett KF uppdrag i maj 2022 till de bidragsgivande förvaltningarna idrott och förening, socialförvaltningarna och kulturförvaltningen. Arbetet pågår fortfarande och har en del utmaningar för att lösa ut frågan i praktiken. Berörda förvaltningar kommer gå upp med tjänsteutlåtanden i respektive nämnd innan 2023 års slut.
- » Utveckling av Idéburna Offentliga Partnerskap – där exempelvis ett sådant under året skrivits mellan Leksaksbiblioteket i Högsbo och Socialförvaltningen Sydväst för 2023-25.

Behov framåt är att fortsätta vidareutveckla modeller och metoder för ökat samhällsengagemang, men också hitta en övergripande systematik för hur fler förvaltningar och bolag kan vara del i arbetet, ett arbete som påbörjats tillsammans med strategin Agera föregångare.

Stadsutveckling och utbud

Individens möjligheter att göra hållbara val är många gånger förknippade med vilket utbud och förutsättningar som finns i och kring våra hem, kvarter och i handeln. Ett viktigt fokusområde i strategin Leva hållbart är därför att driva på och samverka med aktörer inom stadsutvecklingen som kan påverka människors närmiljö och utveckla hållbar service och cirkulära tjänster och utbud inom konsumtion, fritid och nöje. Många som arbetar med platsutveckling och affärsutveckling av stadskärnan och lokala torg har ofta fokus på olika aspekter av social och ekonomisk hållbarhet. Här är det viktigt att även den ekologiska dimensionen, i form av ett hållbart utbud, icke-kommersiella mötesplatser och grönytor, samt hur man transporterar sig till och från platser, är med och får en större tyngd framåt.

Exempel på hur strategin Leva hållbart arbetat med stadsutveckling är:

- » Infört Konsumtionskompassen som strategiskt verktyg i stadens arbete, där konsumtionskompassens data om invånarnas konsumtion i olika postnummerområden blivit inlagda i stadens kartsystem Gokart. En workshop är planerad framåt för att öka förståelsen om hur detta kan användas av medarbetare som i olika roller arbetar med stadsplanering och stadsutveckling.
- » Föreningen Svenska stadskärnor bedriver ett arbete med att ta fram en nationell standard för att mäta och utvärdera hållbar utveckling i stadskärnor, där Göteborg är en av pilotstäderna och där strategin Leva hållbart deltar i referensgruppen.
- » Utveckla cirkulär- och delningstjänster – Smarta Kartan fortsätter vara en viktig samlingsplattform för cirkulär och delningsekonomi i Göteborg och har under 2023 uppdaterats med att även innehålla aktörer inom second hand och reparation. Idrott och förening och socialförvaltningarna arbetar vidare med det tidigare KF uppdraget att med kommunen som huvudman etablera en fritidsbank i vardera av de fyra stadsdelsområdena.

För att få framfart i arbetet inom stadsutveckling är det viktigt att de nya nämnderna i stadsutvecklingsorganisationen tar ett större ansvar för att förstå och skapa förutsättningar för helheten av leva hållbart och konsumtionsutsläppen i planeringen. AB Framtiden och berörda dotterbolag har även de en viktig roll i stadsutvecklingen med att fortsätta utveckla stadens lokala torg och utbud i en hållbar riktning som underlättar exempelvis en cirkulär konsumtion och livsstil.

Kommunikation och visualisering av framtiden

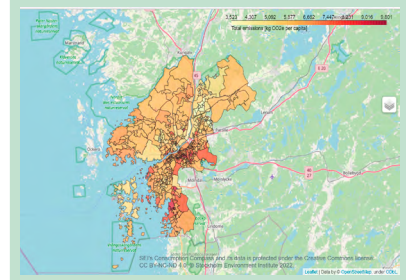
För att nå de beteendeförändringar som behövs krävs att individen har en kombination av kunskap, motivation samt förutsättningar i praktiken. Här är information och kunskapshöjande insatser ett av flera verktyg som behöver till.

Göteborgs Stad saknar i dagsläget en gemensam övergripande strategi för kommunikation och kunskapsspridning till medborgarna kring hållbar konsumtion. Förvaltningar och bolag kommunicerar i olika grad genom egna kanaler och sidor på goteborg.se utifrån sina uppdrag, men det finns ett behov av bättre samordning och helhetstänk.

Konsumtionskompassen

Hur mycket klimatutsläpp en invånare har skiljer stort mellan olika personer och även olika bostadsområden (ofta relaterat till hushållens disponibla inkomst). Stockholm Environment Institute släppte under 2022 verktyget Konsumtionskompassen där invånarnas konsumtion (inom över hundra olika kategorier) kan analyseras ner på postnummernivå i hela Sverige. Verktyget kan därmed bidra till att identifiera olika hotspots för att visa var minskningsåtgärder och beteendeförändringar kan göra störst nytta inom varje kommun.

Källa: <https://www.sei.org/tools/konsumtionskompassen/>

Strategin

Samordningsansvarig nämnd/styrelse:

Nämnden för demokrati och medborgarservice

Samordnare: Tove Lund, demokrati och medborgarservice

Involverade förvaltningar och bolag:

Totalt har ca 25 olika förvaltningar och bolag deltagit på Arena Leva hållbarts träffar. Utöver det har strategiarbetet i olika grad involverat demokrati och medborgarservice, kretslopp- och vatten, miljöförvaltningen, stadsbyggnadsförvaltningen, stadsmiljöförvaltningen, idrotts- och föreningsförvaltningen, de fyra socialförvaltningarna, kulturförvaltningen, Göteborg & Co, Göteborgs Stads Leasing, Bostadsbolaget, Familjebostäder, Poseidon och Göteborgslokaler m.fl.

Strategisamordnare Tove Lund

Det handlar både om vilka hållbara val man som individ kan göra och sätt att engagera sig, men också berättelsen om den större omställningen i staden som kan skapa framtidstro. Detta behöver tas fram i samverkan med de andra strategierna och programmet som helhet.

Något som många identifierat är behovet av att arbeta mer med visualisering och positiva framtidsbilder av hur det är att leva i det framtida Göteborg med livskvalitet och välmående inom planetens gränser. Samtal pågår både hur detta kan göras i platsutveckling och den fysiska miljön, men också hur stadens digitala tvilling skulle kunna utvecklas för att kunna visualisera livet i den klimatneutrala staden.

Plan framåt

I stort sett alla förvaltningar och bolag berörs av strategins intentioner och behöver därmed ta sitt ansvar och bidra till helheten. Under 2024 fortsätter strategin fokusera på kapacitetsbyggande insatser inom områden som stadsutveckling och utbud, kommunikation och samhällsengagemang. Förtydliganden kommer att göras kring vem som behöver göra vad och synliggöra de luckor som finns i ansvar och roller idag kring konsumtionsutsläppen. Fler behöver utmana sig att kroka arm i mellanrummen som ofta finns om vi ska kunna minska konsumtionens negativa miljö- och klimatpåverkan.

Mer information:

På www.goteborg.se/miljoklimat2030 hittar du fördjupad information om strategin Leva hållbart, bland annat ett fördjupat kunskapsunderlag.

Kontakt

Telefon:

031-365 00 00 (Göteborgs Stads kontaktcenter)

E-post:

goteborg@goteborg.se